

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.57.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie poselskie nr 1161 Pana Posła Andrzeja Grzyba z 27 września 2024 r. w sprawie wysokości dotacji na funkcjonowanie domów pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Podkreślić należy, że prowadzenie domów pomocy społecznej (DPS) jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.), domy pomocy społecznej prowadzone są w ramach zadań własnych przez gminy lub powiaty, przy czym placówki gminne finansowane są ze środków własnych gmin (w tym z odpłatności mieszkańców i ich rodzin), zaś domy powiatowe ze środków własnych powiatu (z odpłatności mieszkańców, ich rodzin oraz gmin) i dofinansowywane z budżetu państwa.

Od 1 stycznia 2004 roku, zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (w obecnym stanie prawnym zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2024 r. poz. 1572), powiat lub miasto na prawach powiatu otrzymuje dotację na mieszkańców domów pomocy społecznej dla placówek prowadzonych w ramach zadania własnego lub prowadzonych na jego zlecenie, umieszczonych w DPS na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw. „stare zasady”). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji finansowej domów pomocy społecznej w powiecie, a także od uzyskanych dochodów z tytułu odpłatności za pobyt w placówce, wojewoda może zwiększyć kwotę dotacji dla powiatu do 20%, a w przypadku domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, w których są najniższe odpłatności za pobyt, nawet o 50%. Dotacja przekazywana jest przez wojewodę w okresach miesięcznych, na podstawie informacji o aktualnej liczbie pensjonariuszy DPSów, których skierowano do placówek przed 1 stycznia 2004 r. i miesięcznych kosztach utrzymania tej liczby mieszkańców, uzyskanych za miesiąc poprzedzający ten, na który dotacja jest ustalana. Do wyliczenia dotacji przyjmuje się średni miesięczny koszt utrzymania w mieszkańca w placówce, nie wyższy jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji obliczona dla województwa. Średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa stanowi określana w budżecie wojewody miesięczna kwota dotacji przeznaczona na działalność DPS, ustalona zgodnie z powyższym, bez wydatków inwestycyjnych i podzielona przez liczbę mieszkańców tych placówek.

Jednocześnie wyjaśniam, iż niezależnie od tego, czy mieszkaniec został przyjęty do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2024 r. czy po tym terminie, średni miesięczny koszt jego utrzymania w placówce wyliczany jest na podstawie art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącego, iż koszt ten jest równy kwocie rocznych kosztów działalności placówki (wynikającej z utrzymywania mieszkańców) z roku poprzedniego, bez kosztów

inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększonej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy), podzielonej przez liczbę miejsc ustaloną jako suma rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego, w DPS.

Środki na dofinansowanie realizacji zadań, o których mowa w art. 19 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej, tj. na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w oparciu o art. 53 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, planowane są na poziomie wojewodów w trakcie prac nad projektem ustawy budżetowej, w oparciu o limit wydatków przyznany przez Ministra Finansów. Zgodnie z ustawą budżetową na rok 2024, w budżetach wojewodów zabezpieczono na ten cel w roku bieżącym 838 222 tys. zł (jest to poziom odpowiadający temu z ustawy budżetowej na rok 2023, przy zmniejszającej się rok do roku liczbie pensjonariuszy DPS przyjętych do tych placówek na tzw. starych zasadach). Wojewoda, w oparciu o przyznany przez Ministra Finansów na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej limit wydatków na zadania z pomocy społecznej, planuje wydatki na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej. Należy przy tym podkreślić, że wszelkie decyzje w zakresie podziału i dysponowania ww. dotacją należą do wyłącznej kompetencji właściwych wojewodów, którzy mogą dokonywać zmian w planie wydatków przyjętym w ustawie budżetowej, w tym zmniejszać lub zwiększać plan wydatków odpowiednio do bieżących potrzeb.

Pragnę zaznaczyć, iż w sierpniu br. Minister Finansów ogłosił, że jednostki samorządu terytorialnego otrzymają, jeszcze przed końcem 2024 r., dodatkowe wsparcie w wysokości 10 mld zł z przeznaczeniem na dofinansowanie realizowanych przez nie zadań. Samorządy będą mogły przeznaczyć otrzymane środki zarówno na wydatki bieżące (również te związane z funkcjonowaniem domów pomocy społecznej), jak i na inwestycje.

Należy przy tym podkreślić, że jednostki samorządu terytorialnego posiadają osobowość prawną, a wykonując zadania publiczne realizują je w imieniu własnymi i na własną odpowiedzialność. W zakresie prowadzenia gospodarki finansowej są one samodzielne, a ich organy – w granicach prawa – suwerenne w podejmowaniu decyzji dotyczących przeznaczania i wykorzystywania środków finansowych zabezpieczonych w budżecie.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dostrzega kwestie zwiększonych potrzeb w zakresie finansowania bieżącej działalności domów pomocy społecznej, dotyczące mieszkańców umieszczonych w placówkach na tzw. „starych zasadach”. W ostatnich latach, w wyniku reform podatkowych, które przyczyniły się do zmniejszenia dochodów budżetowych oraz zwiększenia wydatków bieżących spowodowanym m.in. inflacją, trudności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań własnych pogłębiały się. Dotyczyło to także utrzymania bieżącej działalności domów pomocy społecznej. W związku z tym, zaproponowano rozwiązania mające na celu wsparcie finansowe samorządów w realizacji zadań związanych z finansowaniem DPS. Do projektu ustawy budżetowej na rok 2025 zgłoszono poprawkę, zakładającą zwiększenie środków w rezerwie celowej budżetu państwa o dodatkowe 80 mln zł, z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżącej działalności placówek, w których przebywają mieszkańcy przyjęci przed 1 stycznia 2004 r., a także osoby ze skierowaniami wydanymi przed tym dniem. Będzie to pierwsze od wielu lat duże wsparcie finansowe dla powiatów prowadzących domy pomocy społecznej, w których przebywają mieszkańcy umieszczeni na tzw. „starych zasadach”. Propozycja zwiększenia środków na bieżącą działalność DPS jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez stronę samorządową oraz podmioty prowadzące domy pomocy społecznej.

Podjęto również prace nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie dofinansowania wynagrodzeń pracowników służb społecznych, w tym także pracowników domów pomocy społecznej, ze środków budżetu państwa. Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W ramach Programu, zatrudnieni na podstawie umowy o pracę pracownicy domów pomocy społecznej nabyli prawo do dodatku motywacyjnego w wysokości 1 000 zł brutto miesięcznie w okresie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2027 r. Na wypłaty dodatków dla 56 884 pracowników domów pomocy społecznej uruchomiono środki w wysokości ponad 393 mln zł. W 2024 r. środki zostaną przyznane w okresie 1 lipca do 31 grudnia 2024 r.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano ponadto Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej złożony z ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki. Członkowie zespołu dokonają przeglądu funkcjonujących w systemie pomocy społecznej rozwiązań (także w zakresie sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej), by poprzez wyznaczenie obszarów i kierunków zmian wypracować propozycje system ten reformujące. Przygotowana na tej podstawie reforma powinna doprowadzić do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, przyczyniając się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/